

Проучване на МВФ

РЕГИОНАЛНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ВЪПРОСИ

Развиващите се европейски страни о растеж, но са изправени пред нови ри

Проучване на МВФ

13 ноември 2015 г.

Работници на петролна платформа в Русия: Макар икономиките в по-голямата част от региона растат с добри темпове, отчасти благодарение на по-ниските цени на петрола, търсенето в Русия намалява с приспособяването на икономиката (снимка: Герд Лудвиг/National Geographic Creative/Corbis)

- Голяма част от региона расте с добри темпове; икономиките на ОНД са изправени пред предизвикателства
- Очаква се растежът да достигне положителни стойности през идната година, но са се появили нови рискове
- Страните са изправени пред фискални предизвикателства; необходими са благоприятстващи растежа бюджети

Регионалните перспективи за Централна, Източна и Югоизточна Европа (ЦИЮИЕ) показват смесена картина през тази година, когато страните в Централна и Източна Европа (ЦИЕ) продължават да растат с твърди темпове, докато Русия и други страни от Общността на независимите държави (ОНД) са в рецесия, според последния **доклад на МВФ** по *Регионални икономически въпроси*.

Като цяло, обаче, растежът за региона се очаква да достигне положителни стойности през идната година, когато икономиките на ОНД се стабилизират и започнат да се възстановяват (виж таблицата).

В ЦИЕ, Турция и повечето страни на Югоизточна Европа (ЮИЕ), растежът се движи от силното вътрешно търсене и се подкрепя от ниските цени на петрола и по-добрите перспективи за растеж в еврозоната. Освен това, в няколко страни от Европейския съюз (ЕС), растежът се облагодетелства от повишено усвояване на структурните фондове и кохезионните фондове на ЕС.

Междувременно, в ОНД вътрешното търсене намалява, докато руската икономика се приспособява към ниските цени на петрола и санкциите на Запада, а Украйна се бори с множество предизвикателства, свързани с амбициозни реформи, значителна макроикономическа корекция и икономическите размествания на Изток.

В очакване на по-равномерен растеж

Въпреки смесената картина тази година, очаква се растежът да се завърне в региона през 2016 г. (растеж на реалния БВП, проценти)

	2014	Прогноза	
		2015	2016
ЦИЮИЕ ¹	1.4	-0.6	1.3
Балтийски страни ¹²	2.8	1.9	2.9
Централна и Източна Европа ¹³	3.1	3.4	3.1
Югоизточна Европа ¹⁴	1.3	2.2	2.4
Други страни от ОНД ¹⁵	-3.9	-7.1	0.7
Русия	0.6	-3.8	-0.6
Турция	2.9	3.0	2.9

Забележка: ¹ Среднопретеглена стойност. Претеглена по БВП оценена по паритет на покупателната способност. ² Естония, Латвия и Литва; ³ Чехия, Унгария, Полша, Словакия и Словения; ⁴ Албания, Босна и Херцеговина, България, Хърватия, Косово, БЮР Македония, Черна гора, Румъния и Сърбия; ⁵ Беларус, Молдова и Украйна.

Източник: Базата данни на МВФ World Economic Outlook (Перспективи на световната икономика).

Рисковете са се увеличили

Прогнозата за растежа и е почти без промяна в сравнение с прогнозите от пролетта на 2015 г., но рисковете са преориентирани в неблагоприятна посока **поради появата** на нови рискове. Макар че преките търговски връзки с Китай са относително ограничени, износителите на суровини (Русия) и по-отворените икономики (Чехия и Словакия, Унгария) биха били най-засегнати от спад в търсенето на внос от Китай. Районът също така остава податлив на евентуална повторна нестабилност в развиващите се пазари, която би могла да доведе до изтичане на капитали и дефицит на ликвидност сред държавни инвестиционни фондове и задлъжнели фирми. Освен това, бежанската криза в Европа може да се окаже натиск върху публичните финанси и да наруши функционирането на търговските потоци, поне в краткосрочен план, докато страните се борят да защитят границите си.

Политиките трябва да бъдат приспособени

Приоритетите на политиката зависят от това докъде са стигнали икономиките по отношение на следкризисната корекция и от излагането им на външни рискове. *Когато възстановяването е в доста напреднала фаза*, приоритетите все повече се пренасочват към средносрочен план, включително към възстановяване на фискалните буфери и продължаване на структурните реформи. При все това, ключовите елементи на наследството от кризата--високи необслужвани кредити и прекомерна задлъжнялост--изискват по-нататъшна работа в някои страни (особено в ЮИЕ).

За икономиките, които са в рецесия, основното предизвикателство е корекцията да се насочи към сътресения в резултат на съотношението на цените на вноса и износа и други сътресения, с оглед подпомагане на слабото търсене и намаляване на високата инфлация. *Страни, които са уязвими към външни сътресения*, трябва да са готови да се

справят с пазарния натиск като използват гъвкавостта на валутния курс за поемане на сътресенията, както и макропруденциалните политики, с цел ограничаване натрупването на рискове във финансовия сектор.

Съчетаване на фискална консолидация и растеж

Ключово предизвикателство пред политика е да се реструктурират бюджетите за подпомагане на растежа в дългосрочен план. Много бюджети в страните от ЦИЮИЕ са сравнително по-неблагоприятстващи растежа, като сравнително голяма част се изразходва за трансфери и публичното потребление. Относително високите данъците върху труда, особено социално-осигурителните вноски, които могат да генерират капани по отношение на заетостта и бедността, са неблагоприятни за растежа.

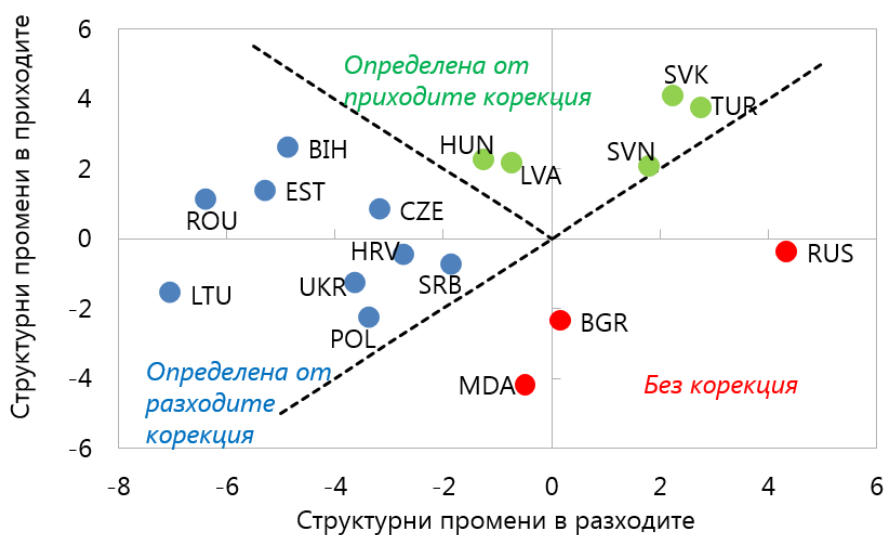
От началото на глобалната финансова криза от 2008-2009 г., бюджетните структури в региона са се променили значително. Структурното качество на бюджетите в редица случаи междуременно се е подобрило. Общата фискална корекция в някои случаи превиши 5 процентни пункта от потенциалната производителност. Повечето страни използват по-голямата част от средствата в началния период, постигайки по-голямата част от консолидацията чрез намаляване на разходите, а не чрез увеличаване на приходите (диаграма 1).

Диаграма 1

Фискална корекция, 2008-14

Консолидацията е предимно определяна от разходите.

(циклично коригирани, като процент от потенциалния БВП)

Източници: Базата данни на МВФ World Economic Outlook; и вътрешни оценки на МВФ.

Много страни компенсират структурните спадове в корпоративния подоходен данък с неутрални за растежа форми на данъчно облагане, като например данък върху добавената стойност (диаграма 2). В същото време, големи икономии са реализирани от реформиране на програмите за социална защита и намаляване на потреблението на публичния сектор. Много балтийски и централноевропейски страни, имащи достъп до

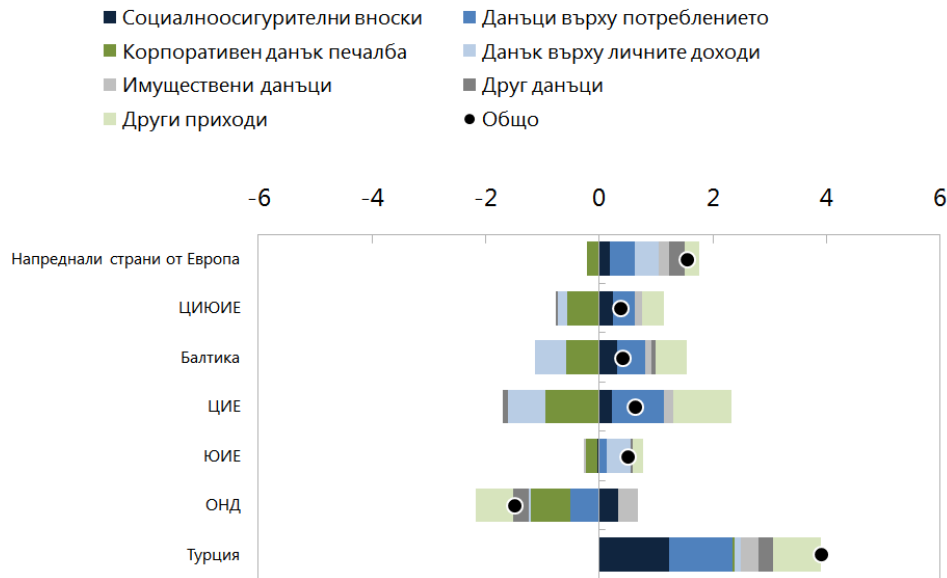
структурните и кохезионните фондове на ЕС, често успяват да избегнат съкращения на публични капиталови разходи с негативно влияние върху растежа.

Диаграма 2

Промени в бюджетните структури, 2008-14 гг.

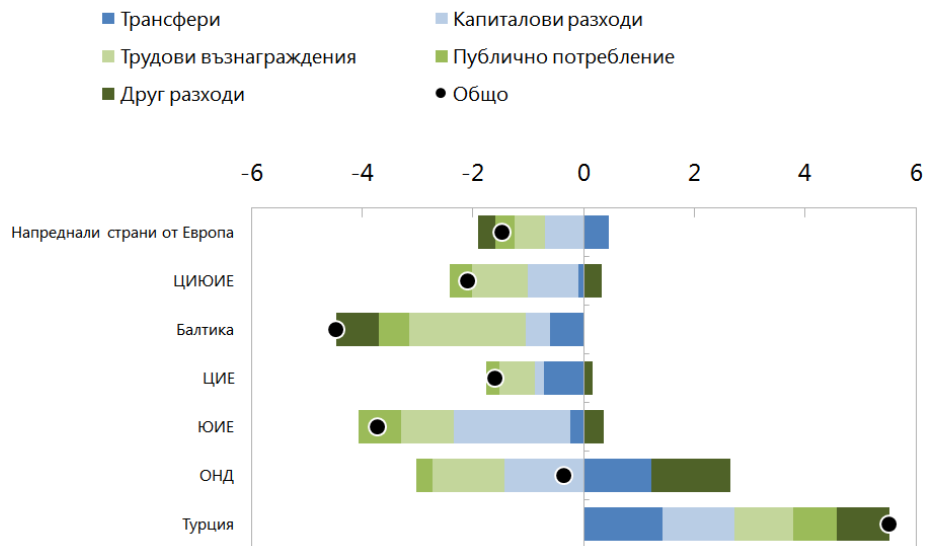
Структурата на бюджети често се подобрява, особено по отношение на приходите. (циклично коригирани, като процент от потенциалния БВП)

Промени в приходите

(циклично коригирани, като процент от потенциалния БВП)

Промени в разходите

Посрещане останалите фискални предизвикателства

Въпреки това, продължават да бъдат налице важни фискални предизвикателства. Фискалната консолидация все още не е завършила, като продължават да бъдат налице значителни потребности от корекция, особено в Южна Европа. В бъдеще ще бъде от решаващо значение бюджетите да бъдат по-благоприятстващи растежа. Докато политиките трябва да бъдат съобразени с конкретните особености на всяка страна, има някои общи пътища за реформа.

- *Там, където все още е необходима фискална корекция*, страните би трябвало да се концентрират върху непроизводителните трансфери и реформата на програмите за социална защита—включително публичните пенсионни системи—при същевременна защита на продуктивните разходи за здравеопазване, образование и публична инфраструктура. Страните с достъп до структурните и кохезионните фондове на ЕС трябва да се възползват от тях, за да избегнат съкращаване на публичните инвестиции.
- *Страни с устойчива фискална позиция* също би трябвало да подобрят качеството на бюджетите си. Опциите включват прехвърляне на данъчната тежест от преките към косвените данъци, с едновременно намаляване на освобождаването от данъчно облагане и увеличаване на ефективността на публичните разходи.

Връзки по темата

Прочетете доклада, <http://www.imf.org/external/pubs/ft/reo/2015/eur/eng/erei1115.htm>
Перспективи на световната икономика, <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2015/02/>
Глобален въпрос на миграция, <http://blog-imfdirect.imf.org/2015/11/11/migration-a-global-issue-in-need-of-a-global-solution/>
Регионален офис на МВФ за ЦИЕ, <http://www.imf.org/external/region/bal/rr/>